

1^ο Νηπιαγωγείο Δροσιάς
Πρόγραμμα λαογραφίας
Ιανουάριος – Ιούνιος 2014

**«Κόκκινη κλωστή δεμένη . . . . .
. . . . . Την παράδοση υφαίνει»**

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ:

ΓΙΑΜΑ ΜΑΡΙΑ

ΠΑΤΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΠΙΑΝΑ ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ

**Συμμετέχουν 1 κλασικό και το ολοήμερο
τμήμα του Νηπιαγωγείου**

Μεθοδολογία

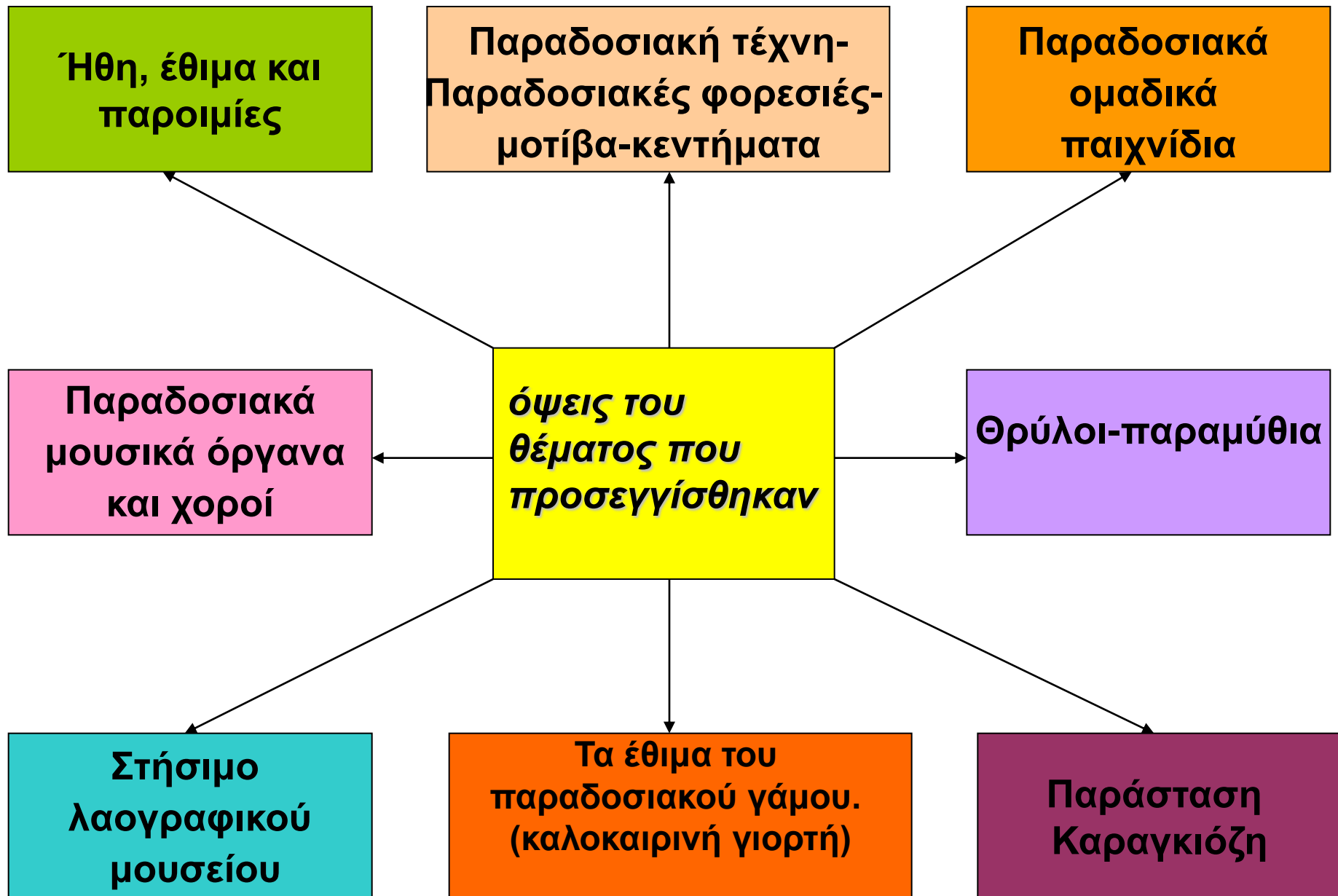
- Μέθοδος project
- Συζήτηση
- Παρατήρηση
- Ερωτήσεις- απαντήσεις
- Οπτική παρατήρηση και περιγραφές
- Καταιγισμός ιδεών
- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση
- Παιχνίδι (ομαδικό και ατομικό)
- Επισκέψεις- συνεργασίες
- Εμπλουτισμένη διδασκαλία με χρήση νέων τεχνολογιών

Γενικοί στόχοι

- ❖ Η αφύπνιση του ενδιαφέροντος των παιδιών για θέματα που συνδέονται με την πολιτιστική κληρονομιά και με την ιστορική εξέλιξη των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων και τελικά τη μελέτη από τα ίδια τα παιδιά των παραδόσεων του λαού μας.
- ❖ Η ανάπτυξη της αισθητικής τους καλλιέργειας και η υποστήριξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των παιδιών που συνδέονται με την παρατήρηση, τη διερεύνηση, την περιγραφή και τη μύηση σε στρατηγικές που προωθούν την αυτόνομη μάθηση.
- ❖ Η ευαισθητοποίηση των παιδιών σε θέματα του πολιτισμού, ο σεβασμός στην παράδοση.

Επιμέρους στόχοι

- ❖ Καλλιέργεια του σεβασμού προς τη λαϊκή τέχνη και τον πολιτισμό
- ❖ Συνειδητοποίηση της συνέχειας στο χωροχρόνο της παράδοσης
- ❖ Ανάπτυξη του αισθητικού κριτηρίου, του προφορικού και γραπτού λόγου και των κινητικών και ρυθμικών δεξιοτήτων.
- ❖ Γνωριμία με:
  - παραδοσιακά παραμύθια και θρύλους, τραγούδια, χορούς
  - Παραδοσιακά παιχνίδια (ομαδικά και ατομικά)
  - Παροιμίες, αινίγματα, λαχνίσματα, γλωσσοδέτες
  - Παραδοσιακά επαγγέλματα, εργαλεία, σκεύη
  - Παραδοσιακή ενδυμασία
- ❖ Δημιουργία λαογραφικού μουσείου

Διδακτικό σχέδιο: «Θρύλοι-παραμύθια - παροιμίες»

- Κάθε μήνα παρουσιάζαμε παροιμίες σχετικές με το μήνα ή τις αντίστοιχες παραδοσιακές ασχολίες ή τα καιρικά φαινόμενα π.χ. «αν ρίξει ο Απρίλης....» ή «Μάρτης γδάρτης...» ή «ο Φλεβάρης με νερό ....».
Συζητήσαμε για το νόημά τους και δραματοποιήσαμε ή ζωγραφίσαμε κάτι σχετικό. Επίσης χρησιμοποιήσαμε πολλές παροιμίες σε φύλλα εργασίας για τη γλώσσα
- Διαβάσαμε ή αφηγηθήκαμε παραδοσιακά παραμύθια όπως «τα μήλα του βασιλιά» που στη συνέχεια τα παιδιά εικονογράφησαν το κάθε επεισόδιο και φτιάξαμε ένα δικό μας παραμύθι ή «του κήρυκα το πανηγύρι» που το δραματοποιήσαμε.
- Αφηγηθήκαμε λαϊκές ιστορίες και θρύλους για τους μήνες.
- Η κυρά καλή και οι 12 μήνες (κουκλοθέατρο)

Διδακτικό σχέδιο: «Ήθη και έθιμα»

- Ξεκινώντας από το Γενάρη παρουσιάζαμε κάθε μήνα ένα ή περισσότερα ήθη και έθιμα του τόπου μας:
  - Γενάρης: μιλήσαμε και δείξαμε υλικό για το έθιμο του σπασίματος του ροδιού και της βασιλόπιτας. Φτιάξαμε στο σχολείο τη δική μας βασιλόπιτα
  - Φλεβάρης: το έθιμο της Σαρακοστής, της τσικνοπέμπτης και του χαρταετού. Σε συνεργασία με το σύλλογο του σχολείου μας ψήσαμε στο σχολείο σουβλάκια. Αξιοποιώντας τους πίνακες με χαρταετούς του προγράμματος ζωγραφικής φτιάξαμε σε ομάδες τους δικούς μας χαρταετούς.

- Μάρτης: Φτιάξαμε «Μαρτάκι» και αναβιώσαμε τα κάλαντα της άνοιξης (χελιδονίσματα). Κρατώντας την παραδοσιακή Χελιδόνα και με στεφανάκια με χελιδόνια στα μαλλιά και καλαθάκια στα χέρια βγήκαμε στο χωριό και είπαμε τα κάλαντα
- Απρίλης: Έθιμο του βαψίματος των αυγών, κάλαντα του Λαζάρου. Βάψαμε αυγά και μιλήσαμε για το συμβολισμό του εθίμου. Είπαμε στο χωριό τα κάλαντα του Λαζάρου
- Μάης: Κατασκευή πρωτομαγιάτικου στεφανιού. Παρουσιάσαμε αναλυτικά τα έθιμα του γάμου από όλη την Ελλάδα. Επιλέξαμε όσα μας άρεσαν πιο πολύ και αποφασίσαμε να τα παρουσιάσουμε στους γονείς στην γιορτή κλεισίματος του σχολείου μας.

Διδακτικό σχέδιο: «Στήσιμο λαογραφικού μουσείου»

- Ενόψει της 25^{ης} Μαρτίου διερευνάμε τον ιστορικό χρόνο.
- Εμπλέκουμε τα παιδιά και τους γονείς σε αναζήτηση παλιών αντικειμένων (πριν από το 1940).
- Με τα αντικείμενα που συγκεντρώσαμε, διαμορφώσαμε μαζί με τα παιδιά, μια αίθουσα του Νηπιαγωγείου σε εσωτερικό παλιού, αγροτικού σπιτιού.
- Το μουσείο ήταν ο χώρος στον οποίο τα παιδιά περνούσαν πολύ χρόνο (ελεύθερες δραστηριότητες, αυτοσχέδια και οργανωμένα παιχνίδια, αφήγηση παραμυθιών, δραματοποιήσεις)

Διδακτικό σχέδιο: «Παραδοσιακή τέχνη - μοτίβα-κεντήματα»

- το στήσιμο του μουσείου, μας έδωσε την ευκαιρία να συγκεντρώσουμε και να μελετήσουμε πολλά κεντήματα, ταγάρια, υφαντά και άλλα αντικείμενα λαϊκής τέχνης
- Κατόπιν φτιάξαμε το δικό μας αργαλειό και υφάναμε
- Φτιάξαμε τα δικά μας κανάτια και ταγάρια με παραδοσιακά σχέδια
- Μελετήσαμε τα παραδοσιακά μοτίβα και εργαστήκαμε με σχέδια εργασίας πάνω σε αυτά

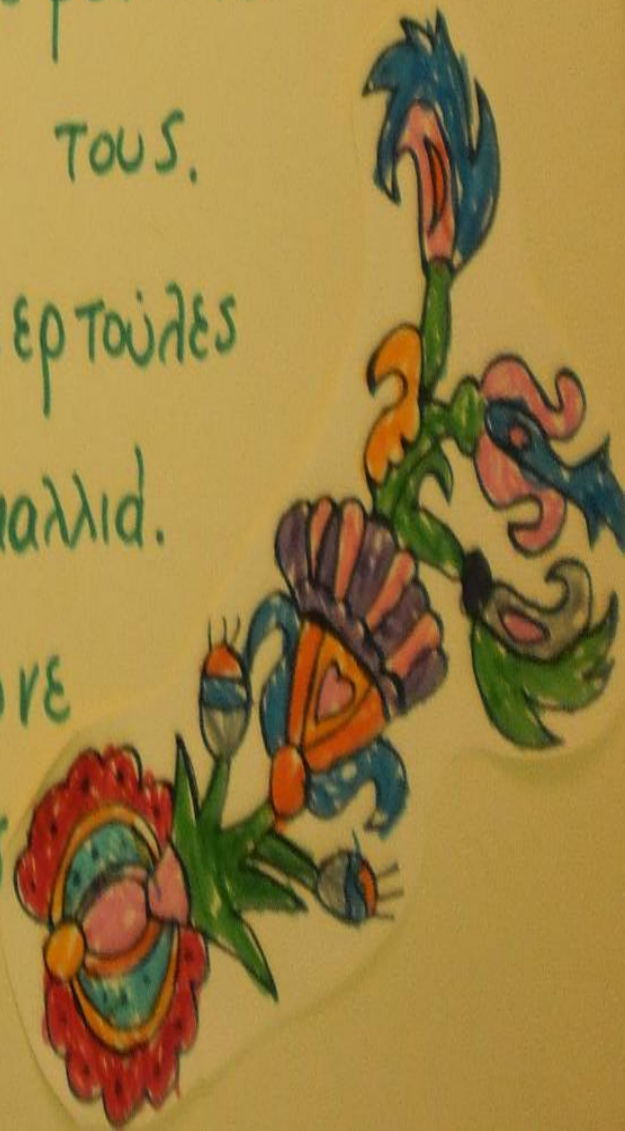
Οι μας είπαν τα
παιδιά, για κείνα τα χρόνια
τα παλιά!...

- ▶ δεν είχαν υπολογιστή
- ▶ δεν είχαν τσαντες και είχαν ταξάρια
- ▶ δεν είχαν όπλα, είχαν σπαθιά
- ▶ δεν είχαν καλοριφέρ γιατί είχαν τζάκι και μαγειρεία

- ▶ ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΜΑΓΟΪΑ ΠΟΥ ΤΑ ΠΟΥΛΟΥΣΑΝ Ή-
ταν πολύ μακριά και ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΠΟΛΛΑ ΛΕΦΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΑΦΗΡΩΣΑ
- ▶ ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΚΑΙ ΕΙΧΑΝ ΓΑΙΔΑΡΟ ΚΑΙ ΑΙΛΟΦΟ
- ▶ ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΚΡΕΒΑΤΙΑ ΟΨΩΣ ΕΧΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΑΛΛΑ ΒΑΪΤΑΝΕ
ΑΧΥΡΟ ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΞΙΛΑΡΙΑ ΕΙΧΑΝ ΜΕΣΑ ΑΧΥΡΟ Ή ΒΑΜΒΑΚΙΑ.
- ▶ ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΠΟΛΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΟΠΩΣ ΤΟ ΔΥΜΟΤΙΚΟ, ΜΟΝΟ
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

- ▶ Τα παιδιά δεν είχαν μαρκαδόρους και δεν ζωγραφίζαν
- ▶ δεν είχαν παιχνίδια, μόνο κατι σφεντονές και ξύλινα που τα φτιαχνανε μόνοι τους.
- ▶ δεν αφοραζαν σεντονια και κουβερτούλες γιατί τα φτιαχνανε αυτοί απο μαλλιά.
- ▶ είχαν μικρό τραπέζι για να τρώνε και καθονταν κατω, χωρις καρεκλες

Τι μου άρεσε πιο πολύ στο μουσείο μας;

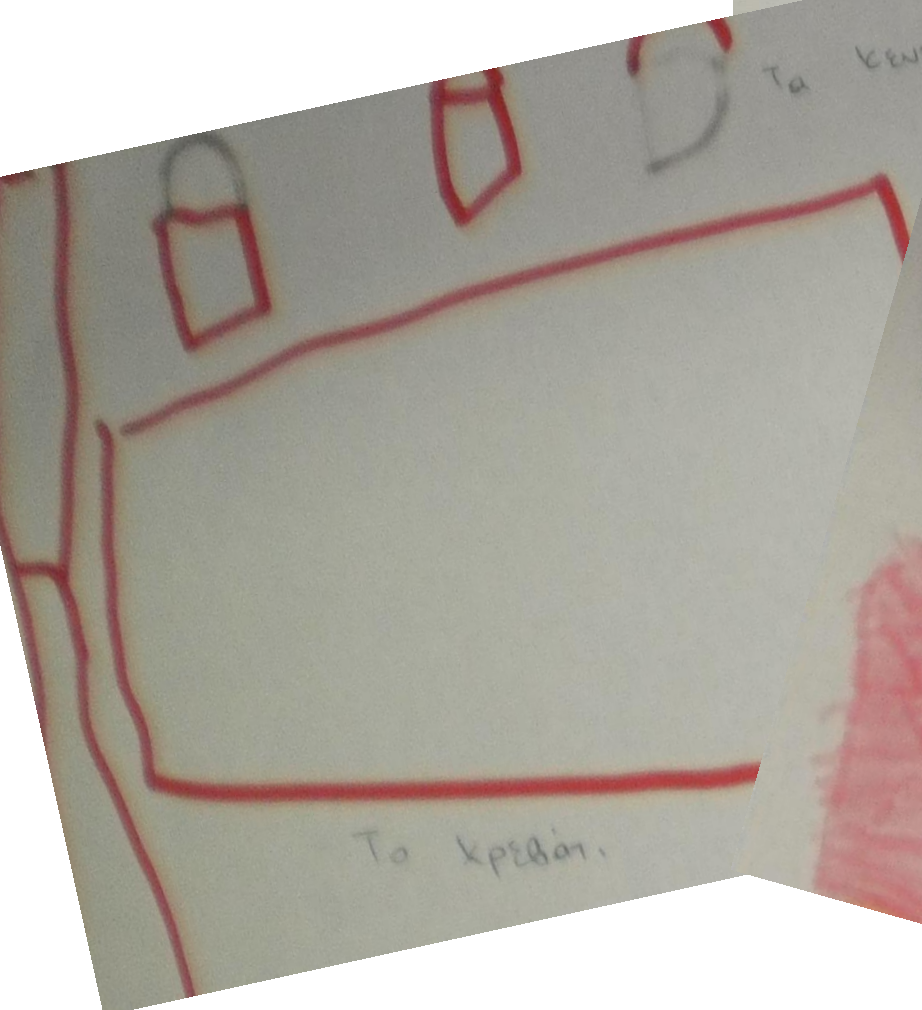
27/3/14
"Τι γου άρεσα πιο πολύ στο γουστύο μάς"

"Πότε"

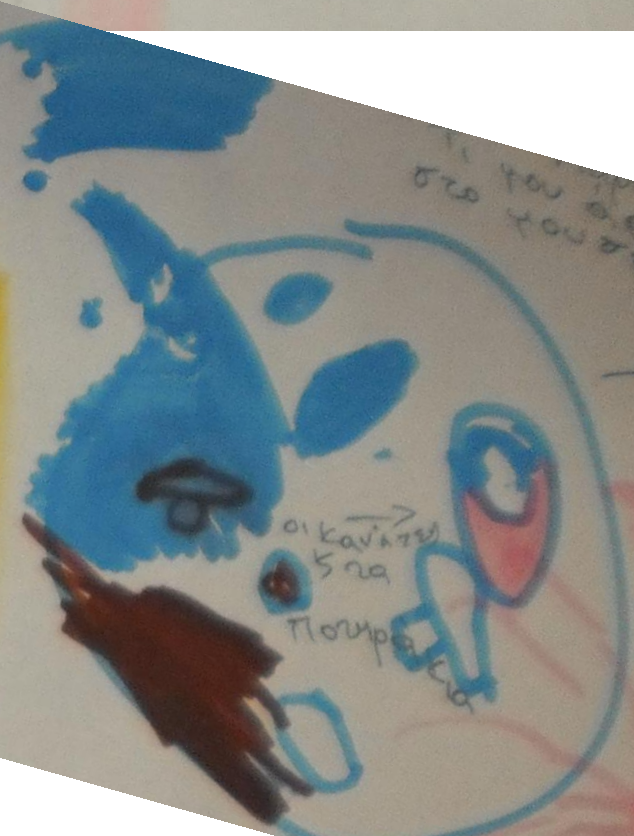
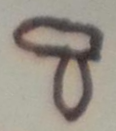
Το άσπρατι με
τι κλωστή

Τα κεντήματα

Το κρεβάτι.

Καζάνι

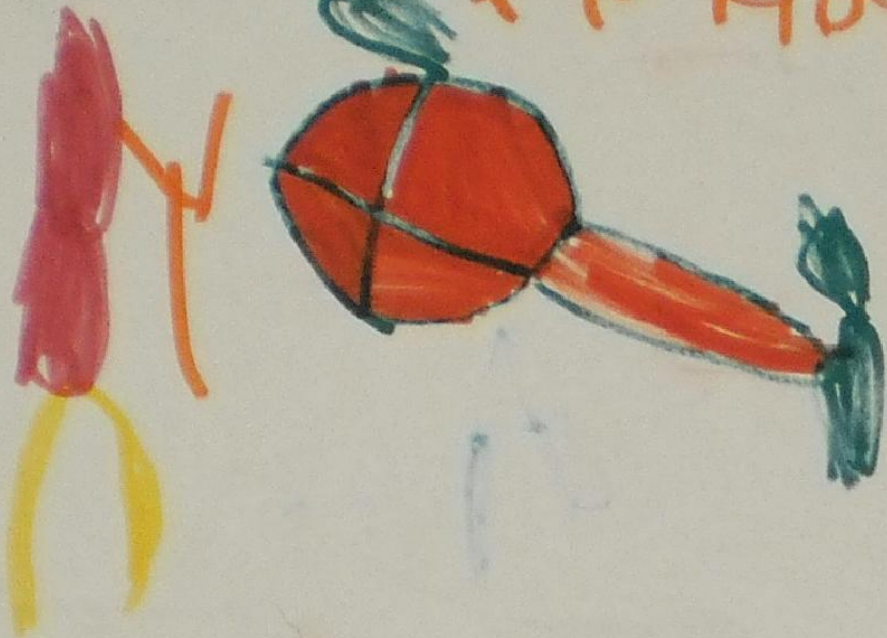
Τι γου άρεσα πιο
πολύ στο γουστύο μάς

οι κανάτες
529

Πουπουλά
529

→ 06

μια κερσούλα που φτιαχίανε μαλλι
μια κέρυτσα και έναν κοπάνο

ένα κρεβάτι της μαμάς και του μπαμπά
τα παλιά τα χρόνια και ένα κωπό σε
το κωπό

ένα τζακι με κατοσροχές και
στηριχά και φωτιά.

Διδακτικό σχέδιο: «Παραδοσιακές φορεσιές»

- Παρουσιάσαμε φωτογραφικό υλικό και γκραβούρες με της φορεσιές της συλλογής της βασίλισσας Όλγας και του Μουσείου Μπενάκη
- Ντύσαμε κούκλες με παραδοσιακές στολές που μας δάνεισε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Δροσιάς
- Ντύσαμε μια κούκλα με την αυθεντική αρβανίτικη νυφιάτικη φορεσιά που μας δάνεισαν κάτοικοι του χωριού μας.
- Συγκεντρώσαμε, μελετήσαμε και συγκρίναμε όλα τα είδη παλιού ρουχισμού με τα σημερινά (είδη, τρόπος κατασκευής χρώματα, υλικά)

Διδακτικό σχέδιο: «Γνωριμία με παραδοσιακά μουσικά όργανα και χορούς»

- Γνωριμία μέσα από ηχητικό (video) και φωτογραφικό υλικό παραδοσιακών οργάνων όπως: ούτι, κλαρίνο, λαούτο κανονάκι κλπ
- Επίσκεψη στο σχολείο μας μουσικών από την σχολή παραδοσιακής μουσικής Αηδονίδη και δασκάλου χορού του Λυκείου Ελληνίδων, που μας έδειξαν το λαούτο και τραγουδήσαμε και χορέψαμε παραδοσιακούς χορούς
- Παρακολούθηση σε προβολή power point του παραμυθιού «Το παραμύθι της Μουσικής» με το οποίο τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με σπάνια παραδοσιακά μουσικά όργανα (ήχοι - μουσική) και αντίστοιχη εικονογράφηση
- Συμμετοχή στη γιορτή του τέλους, του παιδικού χορευτικού τμήματος του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Δροσιάς που χόρεψε παραδοσιακούς νυφιάτικους χορούς
- Οργάνωση γιορτής με νυφιάτικα παραδοσιακά τραγούδια και χορούς από όλη την Ελλάδα

Διδακτικό σχέδιο: «Παραδοσιακά ομαδικά παιχνίδια»

- Συζητήσαμε με τα παιδιά για τα παιχνίδια που παίζουν σήμερα και τους ζητήσαμε να ρωτήσουν τους παππούδες τους για τα παιχνίδια που έπαιζαν εκείνοι και να τα περιγράψουν.
- Τα παιδιά έφεραν στο σχολείο παλιά παιχνίδια των γονιών τους (βώλους, σβούρες, γιογιό)κλπ.
- Βρήκαμε στο internet και δείξαμε πίνακες ζωγραφικής με παραδοσιακά παιχνίδια.
- Φτιάξαμε με πηλό βώλους και παίξαμε τσέρκια με τα στεφάνια του σχολείου.
- Παίξαμε πολλά ομαδικά παιχνίδια (περνά-περνά η μέλισσα, μπίζ!!!, ρολογάς, μαντηλάκι, το δακτυλίδι, την κολοκυθιά κλπ.)
- Συγκρίναμε τα παιχνίδια του χτες και του σήμερα και γράψαμε πια παίζονται ακόμα.

Διδακτικό σχέδιο: «Παραδοσιακά επαγγέλματα και εργαλεία»

- Χρησιμοποιήσαμε φωτογραφικό υλικό που κατεβάσαμε από το internet καθώς και γκραβούρες και φωτογραφίες που μας έφεραν από το χωριό.
- Στο μουσείο μας συγκεντρώσαμε πάρα πολλά εργαλεία και σκεύη που χρησιμοποιούσαν στην καθημερινότητά τους οι άνθρωποι παλιά. Αυτό μας έδωσε την ευκαιρία να μιλήσουμε για παραδοσιακές ασχολίες και επαγγέλματα που έχουν πια εκλείψει. Επίσης αναδείχτηκαν οι ανάγκες που κάλυπταν αυτά τα αντικείμενα και οι τρόποι που χρησιμοποιούνταν.
- Παίξαμε πολλά παιχνίδια ρόλων στο μουσείο και ζωγραφίσαμε τα διάφορα επαγγέλματα
- Η ενασχόλησή μας, στα πλαίσια του προγράμματος ζωγραφικής με το Θεόφιλο, μας έδωσε την ευκαιρία να συνδυάσουμε τις δραστηριότητες. Έτσι ζωγραφίσαμε σε ομάδες, σαν το Θεόφιλο το φούρναρη, το λιομάζωμα, τον καφετζή, το λούστρο, το γαλατά κλπ

Διδακτικό σχέδιο: «Επίσκεψη στο Λαογραφικό μουσείο»

- Έχοντας ήδη την εμπειρία του στησίματος του δικού μας μουσείου, μιλήσαμε για τα μουσεία γενικά και για το λόγο που υπάρχουν
- Μπήκαμε σε ιστοσελίδες με γνωστά μουσεία και είδαμε τι περιέχουν (Ακρόπολης, κλπ)
- Τα παιδιά μας μίλησαν για άλλα μουσεία που είχαν ήδη επισκεφτεί και τι τους άρεσε σε αυτά
- Μιλήσαμε για τους κανόνες που ίσχυσαν στο δικό μας μουσείο και πως πρέπει να συμπεριφερόμαστε σε ένα μουσείο
- Τους προτείναμε να επισκεφτούμε το Λαογραφικό Μουσείο της Χαλκίδας και τα παιδιά συμφώνησαν με ενθουσιασμό, ειδικά όταν τους είπαμε ότι μοιάζει με το δικό μας
- Όταν επιστρέψαμε συγκρίναμε το δικό μας με το μουσείο που είδαμε

Παράσταση Καραγκιόζη

- Οργανώσαμε παράσταση καραγκιόζη στο σχολείο έτσι ώστε να έρθουν σε επαφή με αυτό το παραδοσιακό είδος διασκέδασης.

Διδακτικό σχέδιο «τα έθιμα του γάμου» – καλοκαιρινή γιορτή Νηπιαγωγείου

- Αρχίσαμε να συγκεντρώνουμε νυφιάτικα έθιμα του τόπου μας.
- Καλέσαμε παππούδες των παιδιών στο σχολείο και μας μίλησαν για το γάμο και τα έθιμα που θυμούνταν.
- Ψάξαμε στο internet για έθιμα σε όλη την Ελλάδα
- Τα παιδιά επέλεξαν τα έθιμα που τους άρεσαν και θα ήθελαν να παρουσιάσουν στη γιορτή μας
- Δραματοποιήσαμε σε ομάδες τα έθιμα που τους άρεσαν πιο πολύ

- Γράψαμε τα κείμενα και επιλέξαμε μαζί, από το YouTube, τα τραγούδια που ταίριαζαν σε κάθε έθιμο.
- Τα παιδιά μπήκαν σε ομάδες, μοιράσαμε ρόλους και κάθε ομάδα αναπαράστησε και ένα έθιμο.
- Καλέσαμε το παιδικό τμήμα του Εκπολιτιστικού συλλόγου Δροσιάς και παρουσίασε στη γιορτή μας νυφικούς χορούς του τόπου μας.
- Οι γονείς, όταν ενημερώθηκαν για το θέμα της γιορτής, ανέλαβαν να οργανώσουν το «νυφιάτικο τραπέζι».
- Η γιορτή μας έκλεισε με παραδοσιακό γλέντι γάμου, με τη συμμετοχή των γονιών

Το στόλισμα της προίικας

Το ξύρισμα του γαμπρού

Αξιολόγηση

- Τα παιδιά ήρθαν με βιωματικό τρόπο σε επαφή με πολλές πτυχές της Ελληνικής παράδοσης
- Μέσα από τις δραστηριότητες του προγράμματος αναπτύχθηκαν όλες οι μαθησιακές περιοχές του αναλυτικού μας προγράμματος
- Τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με την έννοια του ιστορικού χρόνου
- Μέσα από την καθημερινή επαφή των παιδιών με την τέχνη, τον τρόπο ζωής και τα ήθη και έθιμα των προγόνων, καλλιεργήθηκε ο σεβασμός τους προς την λαϊκή τέχνη και τον πολιτισμό

- Η δημιουργία του λαογραφικού μουσείου μας έφερε σε επαφή με ένα μεγάλο μέρος των κατοίκων του χωριού και ήταν μεγάλη χαρά, αλλά και έκπληξη για μας, ο βαθμός εμπλοκής τους και η διάθεση προσφοράς τους
- Η συμμετοχή των γονέων ήταν καθολική και μας στήριξαν ολόψυχα σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος
- Η υλοποίηση του προγράμματος μας έδωσε την ευκαιρία να συνεργαστούμε με φορείς της περιοχής
- Αποτέλεσε για μας πρόκληση αλλά και πηγή μεγάλης ευχαρίστησης: